

7 priedas. Projekto rizikų grupės ir rizikų veiksniai

Eil. Nr.	Rizikų grupė	Rizikos grupės paaiškinimas	Rizikų veiksniai Iš viso rizikų veiksnių sąrašo atrenkami ir paliekami nagrinėti tik tie veiksniai, kurie turi įtakos projektui	Rizikos veiksnių paaiškinimas
1.	Projektavimo rizika*	Projektavimo rizika pasireiškia, kai projektavimo paslaugų tikslai ir rezultatai, kaina, trukmė nukrypsta nuo planuotosios, taip pat atsiranda kiti veiksniai, darantys įtaką projektavimo paslaugų ar projekto valdymo išlaidoms	Parengtas statinio techninis projektas ar atskiros jo dalys yra netikslūs	Rizikos veiksnys pasireiškia, kai paaiškėja, kad parengtas statinio techninis projektas ar atskiros jo dalys yra netikslūs. Rizika apima visas su statinio projektavimu susijusias paslaugas, dėl kurių galėtų būti nepatenkinti tam tikri projekto apimties ar kokybės poreikiai, įskaitant, bet neapsiribojant, projektinės dokumentacijos neatitikimus privalomiesiems reikalavimams ar teisės aktams, projektinės dokumentacijos netikslumus. Rizikos veiksnio pasireiškimas reiškia papildomas išlaidas projektavimo paslaugoms
			Projektavimo paslaugų kaina nukrypsta nuo planuotos	Rizikos veiksnys pasireiškia, kai projektavimo paslaugų kaina viršija pirkimo metu planuotą šių paslaugų kainą. Tokia situacija galima, kai, planuojant projektavimo kainas, nėra įsivertinamos visos galimos aplinkybės, ir kaina yra netiksliai apskaičiuojama. Rizikos veiksnio pasireiškimas reiškia papildomas išlaidas projektavimo paslaugoms.
			Projektavimo paslaugų trukmė nukrypsta nuo planuotos	Rizikos veiksnys pasireiškia, kai projektavimo paslaugų trukmė nukrypsta nuo planuotos trukmės, nustatytos Pirkimo metu, netiksliai įsivertinus visas aplinkybes, susijusias su projektavimo paslaugų terminu. Rizikos veiksnio pasireiškimas reiškia papildomas išlaidas projektavimo paslaugoms.
			Reikalavimai infrastruktūrai, nurodyti pirkimo dokumentuose, negali būti realizuoti praktikoje	Rizikos veiksnys pasireiškia rengiant ir /arba tikslinant techninį projektą, kai paaiškėja, jog reikalavimai infrastruktūrai negali būti realizuoti praktikoje, nes jie nėra suderinami su teisės aktuose nustatytais reikalavimais (pvz. statybos techniniais reglamentais, higienos normomis ir pan.) arba nėra galimybės įgyvendinti visų nustatytų reikalavimų dėl jų tarpusavio nesuderinamumo. Rizikos veiksnio pasireiškimas reiškia papildomas išlaidas projektavimo paslaugoms.
			Įgyvendinant projektą, paaiškėja žemės sklypo (-ų) ir/ar perduodamo turto valdymo, naudojimo ir disponavimo apribojimai	Rizikos veiksnys pasireiškia, kai pradėjus įgyvendinti projektą paaiškėja žemės sklypo ir/ar perduodamo turto daiktinių teisių (valdymo, naudojimo ir disponavimo) apribojimai. Rizikos veiksnio pasireiškimas reiškia papildomas projekto valdymo išlaidas.

Eil. Nr.	Rizikų grupė	Rizikos grupės paaiškinimas	Rizikų veiksniai Iš viso rizikų veiksnių sąrašo atrenkami ir paliekami nagrinėti tik tie veiksniai, kurie turi įtakos projektui	Rizikos veiksnių paaiškinimas
			Įgyvendinant projektą paaiškėja, kad reikalinga nustatyti ar pakeisti specialiąsias žemės sklypo ir /ar perduodamo turto naudojimo sąlygas	Rizikos veiksnys pasireiškia, kai įgyvendinant projektą reikalinga nustatyti arba pakeisti specialias žemės sklypo ir/arba perduodamo turto naudojimo sąlygas. Pirkimų metu šalys gali susitarti dėl specialiųjų žemės sklypo ir/ ar perduodamo turto naudojimo sąlygų. Rizikos veiksnio pasireiškimas reiškia papildomas projekto valdymo išlaidas.
			Neįvertinami apribojimai dėl kultūros paveldo apsaugos reikalavimų	Rizikos veiksnys pasireiškia, kai įgyvendinant projektą išduodant projektavimo sąlygų sąvadą ir/arba statybą leidžiančius dokumentus paaiškėja, jog reikalinga atlikti iš anksto neplanuotus archeologinius tyrinėjimus, apsaugoti archeologinius radinius ir/arba iš esmės pakeisti projektinius sprendinius, kad šie užtikrintų kuriamos/rekonstruojamos infrastruktūros atitikimą kultūros paveldo apsaugai taikomus apribojimus. Rizikos veiksnio pasireiškimas reiškia papildomas išlaidas projektavimo paslaugoms.
			Projektavimo paslaugų teikimo metu paaiškėja parengtų poveikio aplinkai vertinimo ar atrankos dokumentų netikslumai/trūkumai	Rizikos veiksnys pasireiškia, kai projektavimo paslaugų teikimo metu paaiškėja parengtų poveikio aplinkai vertinimo ar pirkimų dokumentų netikslumai/trūkumai. Rizikos veiksnio pasireiškimas reiškia papildomas projekto valdymo išlaidas.
			Projektavimui reikalingi dokumentai nėra prieinami per nustatytą terminą	Rizikos veiksnys pasireiškia, kai vėluojama išduoti reikalingus dokumentus, nors, siekiant pradėti projektavimo paslaugas, laiku buvo pateiktas prašymas išduoti prisijungimo sąlygas ir specialiuosius architektūrinius reikalavimus ir/arba kitus reikalingus dokumentus, kurie yra būtini pagal teisės aktuose nustatytus reikalavimus. Projektavimo paslaugų teikimo trukmė ir planas yra sudaromi darant prielaidas prielaidą, kad visi reikalingi dokumentai bus gauti per teisės aktuose nustatytą terminą pateikus oficialų paklausimą. Rizikos veiksnio pasireiškimas reiškia papildomas projekto valdymo išlaidas.
			Projektavimo etape pakeičiami nustatyti reikalavimai infrastruktūrai (įskaitant neesminius pakeitimus)	Rizikos veiksnys pasireiškia, kai projektavimo etape yra pakeičiami nustatyti reikalavimai infrastruktūrai. Rizikos veiksnio pasireiškimas reiškia papildomas išlaidas projektavimo paslaugoms.
			Kyla ginčai tarp šalių	IP rizikos veiksnys pasireiškia, kai kyla ginčas tarp projektavimo paslaugų užsakovo ir projektavimo paslaugų teikėjų Rizikos veiksnio pasireiškimas reiškia papildomas projekto valdymo išlaidas.

Eil. Nr.	Rizikų grupė	Rizikos grupės paaiškinimas	Rizikų veiksniai Iš viso rizikų veiksnių sąrašo atrenkami ir paliekami nagrinėti tik tie veiksniai, kurie turi įtakos projektui	Rizikos veiksnių paaiškinimas
			Pasireiškia nenugalimos jėgos aplinkybės projektavimo metu	Rizikos veiksnys pasireiškia, kai projektavimo paslaugų metu įvyksta įvykiai, kurie vadovaujantis teisės aktais priskiriami nenugalimos jėgos aplinkybėms. Nenugalimos jėgos aplinkybės neapima įvykių ar veiksmų, tiesiogiai ar netiesiogiai priklausančių nuo projektavimo sutarties šalių. Rizikos veiksnio pasireiškimas reiškia papildomas projekto valdymo išlaidas.
2	Rangos darbų rizika	Rangos darbų (įskaitant paslėptus darbus) kokybė vertinant rizikos veiksnius suvokiama ne tik kaip nukrypimas nuo standartų, normatyvinių statybos techninių dokumentų, higienos normų ir kitų reikalavimų, bet ir nukrypimas nuo suderinto rangos darbų grafiko bei biudžeto, kai tai turi įtakos rangos darbų išlaidoms. Pažymėtina, kad visi rizikos veiksnių pasireiškimas turi įtakos tik rangos darbų kainai.	Sukeliama žala aplinkai dėl nekilnojamo turto būklės Sukeliama žala aplinkai atliekant rangos darbus jau esama nekilnojamo turto objekte. Sukeliama žala aplinkai, atliekant naujo nekilnojamojo turto rangos darbus Neužtikrinama rangos darbų kokybė dėl aplinkybių, susijusių su informacijos, apie infrastruktūros būklę disponavimu Rangos darbai vėluoja dėl rangos darbų pirkimo procedūrų vėlavimo Rangos darbų kokybė neužtikrinama dėl nepalankių oro sąlygų.	Rizikos veiksnys pasireiškia kai nekilnojamas turtas yra avarinės būklės ar netinkamas naudoti ir sukeliama žala aplinkai į ją iš nekilnojamo turto patenkant užteršiančioms medžiagos ir pan. Rizikos veiksnio pasireiškimas reiškia rangos darbų išlaidų bei terminų pasikeitimą, kadangi, jei būtų sukelta žala aplinkai, pirmiausia reikėtų likviduoti žalos aplinkai padarinius ir tik tuomet vykdyti suplanuotus rangos darbus. Rizikos veiksnys pasireiškia kai nekilnojamojo turto objektas yra avarinės būklės ar netinkamas naudoti ir atliekant rangos darbus sukeliama žala aplinkai į ją iš nekilnojamojo turto objekto patenkant užteršiančioms medžiagos ir pan. Rizikos veiksnys pasireiškia, kai paaiškėja, jog buvo sukelta žala aplinkai atliekant naujo nekilnojamojo turto rangos darbus. Rizikos veiksnio pasireiškimas gali reikšti, kad į aplinką gali patekti neleistina jų užteršiančių medžiagų koncentracija, gali būti panaudotos neleistinos aplinkai pavojingos medžiagos ir pan. Rizikos veiksnys pasireiškia, kai paaiškėja, jog neužtikrinama rangos darbų kokybė nors disponuojama informacija apie infrastruktūros būklę arba informacija apie infrastruktūros būklę neprieinama. Tiksliai įvertinti rangos darbų sąmatą imanoma tik turint objektyvią, nešališką, išsamią informaciją apie esamą ilgalaikio turto būklę. Todėl turi būti užtikrinamas informacijos apie tokios infrastruktūros būklę prieinamumas visiems rangos darbų pirkimo dalyviams. Rizikos veiksnys pasireiškia, kai rangos darbai vėluoja dėl rangos darbų pirkimo procedūrų trukmės. Rizikos veiksnio pasireiškimas įtakoja rangos darbų išlaidas: sustabdžius rangos darbus dėl to, kad vėluoja jų pirkimo procedūros statybvietėje fiksuojamos prastovos, taip pat gali vėluoti rangos darbų atlikimo etapų terminai. Rizikos veiksnys pasireiškia, kai paaiškėja, jog dėl nepalankių oro sąlygų atlikti ar atliekami rangos darbai yra netinkamos kokybės.

Eil. Nr.	Rizikų grupė	Rizikos grupės paaiškinimas	Rizikų veiksniai Iš viso rizikų veiksnių sąrašo atrenkami ir paliekami nagrinėti tik tie veiksniai, kurie turi įtakos projektui	Rizikos veiksnių paaiškinimas
				Rizikos veiksnio pasireiškimas reiškia rangos darbų išlaidų pasikeitimą, kadangi dėl oro sąlygų darbai gali užtrukti ilgiau nei planuota, taip pat atsiradus papildomam rangos darbų poreikiui ar rangos darbų trūkumų šalinimui gali neplanuotai padidėti rangos darbų sąmata. Dėl nepalankių oro sąlygų rangos darbų vykdymas negali vykti pagal planą, gali atsirasti būtinybė naudoti papildomas priemones rangos darbams vykdyti.
			Rangos darbų kokybė neužtikrinama dėl technologinių procesų organizavimo	Rizikos veiksnys pasireiškia, kai paaiškėja, jog rangos darbų kokybė neatitinka reikalaujamos, nes buvo nesilaikyta technologinių procesų reikalavimų.
			Rangos darbų kokybė neužtikrinama dėl teisės aktais nustatytų kokybės reikalavimų pasikeitimo rangos darbų vykdymo metu.	Rizikos veiksnys pasireiškia, kai paaiškėja, jog rangos darbų kokybė nebuvo užtikrinta dėl teisės aktų, kurie nustato reikalavimus rangos darbų kokybei, priėmimo arba pasikeitimo rangos darbų vykdymo metu.
			Rangos darbų kokybė neužtikrinama dėl žmogiškųjų išteklių.	Rizikos veiksnys pasireiškia, kai paaiškėja, jog rangos darbų kokybė nebuvo užtikrinta dėl žmogiškųjų veiksnių: netinkamos personalo kvalifikacijos, kompetencijų, nepakankamo skaičiaus, neadekvataus darbo krūvio, darbo drausmės pažeidimų. Taip pat ši rizika pasireiškia, kai yra įvykdomi trečiųjų asmenų/darbuotojų tyčiniai ar netyčiniai veiksmai (vagystė, apgaulinėjimas, chuliganizmas, neatsargumas, kt.)
			Rangos darbų kokybė neužtikrinama dėl technologinių išteklių tinkamumo ir pakankamumo	Rizikos veiksnys pasireiškia, kai paaiškėja, kad rangos darbų kokybė neužtikrinama dėl technologinių išteklių tinkamumo, pakankamumo ir kitų susijusių veiksnių.
			Rangos darbų kokybė neužtikrinama dėl komunalinių paslaugų kainos bei kokybės	Rizikos veiksnys pasireiškia, kai paaiškėja, kad netinkamai įvertintas ir suplanuotas komunalinių paslaugų prieinamumas ir dėl to neužtikrinama rangos darbų kokybė.
			Rangos darbų kokybė neužtikrinama dėl žaliavų, medžiagų ir mechanizmų prieinamumo ir kokybės	Rizikos veiksnys pasireiškia, kai paaiškėja, kad rangos darbų kokybė neužtikrinama dėl rangos darbams atlikti reikalingų žaliavų, medžiagų, mechanizmų savalaikio neprieinamumo ir kokybės.
			Vykdamas rangos darbus sukeliama žala gretimose teritorijose esančiam turtui	Rizikos veiksnys pasireiškia, kai vykdamas rangos darbus statybvietėje dirbančiųjų mechanizmų, žmonių ir/ar subrangovų veikla sukelia žalą gretimose teritorijose esančiam turtui, nepriklausomai nuo turto tipo (nekilnojajamam ir kilnojajamam turtui).

Eil. Nr.	Rizikų grupė	Rizikos grupės paaiškinimas	Rizikų veiksniai Iš viso rizikų veiksnių sąrašo atrenkami ir paliekami nagrinėti tik tie veiksniai, kurie turi įtakos projektui	Rizikos veiksnių paaiškinimas
			Rangos darbų kokybė neužtikrinama dėl MTEPI veiklų plano	Rizikos veiksnys pasireiškia, kai paaiškėja, kad rangos darbų kokybė netinkama, nes parengiamas netikslus MTEPI veiklų planas arba jo nėra laikomasi.
			Paaiškėja iš anksto nežinomi rangos darbų apribojimai dėl archeologinių ir kultūros paveldo apsaugos reikalavimų.	Rizikos veiksnys pasireiškia kai išduodant statybą leidžiančius dokumentus paaiškėja, jog statybvietėje reikalinga atlikti iš anksto neplanuotus archeologinius tyrinėjimus, apsaugoti archeologinius radinius ir/arba iš esmės kitaip organizuoti rangos darbų procesą, kad būtų užtikrinti kultūros paveldo apsaugos reikalavimai. Rizikos veiksnio pasireiškimas reiškia, kad gali keistis rangos darbų etapų terminai, išaugti darbų išlaidos, kadangi: 1) gali pasikeisti planuota rangos darbų trukmė dėl archeologinių tyrimų ir/ar archeologinių radinių apsaugos veiklų vykdymo ar kitų kultūros paveldo apsaugos apribojimų; 2) gali būti reikalingi esminiai pakeitimai pirkimo metu pasiūlytam rangos darbų technologiniam sprendiniui; 3) gali pasikeisti rangos darbų apimtis; 4) gali atsirasti būtinybė į rangovo komandą pasitelkti papildomus specialistus (pvz. archeologus, istorikus ir pan.).
			Rangos darbų vykdymo etape pakeičiami reikalavimai rangos darbų kokybei (įskaitant neesminius pakeitimus)	Rizikos veiksnys pasireiškia, kai pasibaigus projektavimo paslaugų etapui nurodomi kiti reikalavimai rangos darbams, nei tie, kurie buvo nustatyti anksčiau (pasiūlymo teikimo metu, projektavimo paslaugų teikimo metu).
			Pasireiškia nenugalimos jėgos aplinkybės rangos darbų vykdymo metu	Rizikos veiksnys pasireiškia, kai rangos darbų vykdymo metu įvyksta įvykiai, kurie vadovaujantis teisės aktais priskiriami nenugalimos jėgos aplinkybėms. Nenugalimos jėgos aplinkybės neapima įvykių ar veiksmų, tiesiogiai ar netiesiogiai priklausančių nuo rangos darbų sutarties šalių.
3	Įsigyjamos (pagaminamos) įrangos, įrenginių ir kito ilgalaikio turto rizika	Įsigyjamos (pagaminamos) įrangos, įrenginių ir kito ilgalaikio turto kokybė vertinant rizikos veiksnius suvokiama ne tik kaip nukrypimas nuo standartų, normatyvinių techninių dokumentų, higienos normų ir kitų	Sukeliama žala aplinkai, kuriant įrangą, įrenginius ar kitą ilgalaikį turtą.	Rizikos veiksnys pasireiškia, kai, gaminant įrangą, įrenginius ir kitą ilgalaikį turtą, gamybos metu į aplinką gali patekti neleistina jų užteršiančių medžiagų koncentracija, gali būti panaudotos neleistinos aplinkai pavojingos medžiagos ir pan.
			Įrangos, įrenginių ar kito turto sukūrimo kokybė neužtikrinama dėl žmogiškųjų išteklių	Rizikos veiksnys pasireiškia, kai įrangos, įrenginių ar kito ilgalaikio turto kokybė neužtikrinama dėl žmogiškųjų veiksnių: netinkamos personalo kvalifikacijos, kompetencijų, nepakankamo skaičiaus, neadekvataus darbo krūvio, darbo drausmės pažeidimų. Taip pat ši rizika pasireiškia, kai yra įvykdomi trečiųjų asmenų/darbuotojų tyčiniai ar netyčiniai veiksmai (vagystė, apgaulinėjimas, chuliganizmas, neatsargumas, kt.).

Eil. Nr.	Rizikų grupė	Rizikos grupės paaiškinimas	Rizikų veiksniai Iš viso rizikų veiksnių sąrašo atrenkami ir paliekami nagrinėti tik tie veiksniai, kurie turi įtakos projektui	Rizikos veiksnių paaiškinimas
		reikalavimų, bet ir nukrypimas nuo suderinto įrangos pristatymo grafiko ir pan. Rizikos veiksnių pasireiškimas turi įtakos išimtinai tik įrangos įsigijimo išlaidoms.	<p>Įrangos, įrenginių ir kito ilgalaikio turto gamybos ir tiekimo metu pakeičiami reikalavimai jų kokybei (įskaitant neesminius pakeitimus)</p> <p>Įrangos, įrenginių ar kito ilgalaikio turto kokybė neužtikrinama dėl MTEPI veiklų plano</p> <p>Vėluoja įrangos, įrenginių ar kito ilgalaikio turto įsigijimas</p> <p>Pasireiškia nenugalimos jėgos aplinkybės kuriant įrangą, įrenginius ar kitą ilgalaikį turtą</p>	<p>Rizikos veiksnys pasireiškia, kai Įrangos, įrenginių ir kito ilgalaikio turto gamybos ir tiekimo metu pakeičiami reikalavimai jų kokybei.</p> <p>Rizikos veiksnys pasireiškia, kai paaiškėja, kad įrangos, įrenginių ar kito ilgalaikio turto kokybė netinkama, nes parengiamas netikslus MTEPI veiklų planas arba jo nėra laikomasi.</p> <p>Rizikos veiksnys pasireiškia, kai įranga, įrenginiai ar kitas ilgalaikis turtas nėra įsigijami pagal numatytą grafiką.</p> <p>Rizikos veiksnys pasireiškia, kai įrangos, įrenginių ar kito ilgalaikio turto kūrimo metu įvyksta įvykiai, kurie vadovaujantis teisės aktais priskiriami nenugalimos jėgos aplinkybėms. Nenugalimos jėgos aplinkybės neapima įvykių ar veiksnių, tiesiogiai ar netiesiogiai priklausančių nuo sutarties šalių.</p>
4	Įsigyjamų Paslaugų rizika	Įsigyjamų Paslaugų rizikos veiksnys suvokiamas ne tik kaip nukrypimas nuo standartų, higienos normų ir kitų reikalavimų, bet ir nukrypimas nuo suderintos teikiamų Paslaugų apimties bei biudžeto. Rizikų veiksniai pasireiškia išimtinai investavimo laikotarpiu ir daro įtaką įsigyjamų paslaugų išlaidoms.	<p>Įsigyjamų paslaugų kokybė neužtikrinama dėl žmoniškųjų išteklių kokybės ir prieinamumo</p> <p>Įsigyjamų paslaugų trukmė nukrypsta nuo planuotos</p> <p>Paslaugų kaina nukrypsta nuo planuotos</p> <p>Paslaugų teikimo metu pakeičiami nustatyti reikalavimai paslaugų kokybei (įskaitant neesminius pakeitimus)</p> <p>Pasireiškia nenugalimos jėgos aplinkybės (Paslaugų teikimo metu)</p>	<p>Rizikos veiksnys pasireiškia, kai Paslaugų kokybė neužtikrinama dėl žmoniškųjų veiksnių: netinkamos personalo kvalifikacijos, kompetencijų, nepakankamo skaičiaus, neadekvataus darbo krūvio, darbo drausmės pažeidimų. Taip pat ši rizika pasireiškia, kai yra įvykdomi trečiųjų asmenų/darbuotojų tyčiniai ar netyčiniai veiksmai (vagystė, apgaulinėjimas, chuliganizmas, neatsargumas, kt.).</p> <p>Rizikos veiksnys pasireiškia, kai Paslaugų trukmė nukrypsta nuo planuotos Paslaugų trukmės Pirkimo metu netiksliai įsivertinus visas aplinkybes.</p> <p>Rizikos veiksnys pasireiškia, kai Paslaugų kaina viršija Pirkimo metu planuotą paslaugų kainą. Rizikos veiksnio pasireiškimas reiškia papildomas išlaidas paslaugoms įsigyti, kadangi identifikuota pasikeitusi paslaugų kaina nukrypsta nuo tam suplanuotų lėšų.</p> <p>Rizikos veiksnys pasireiškia, kai Paslaugų teikimo etape nurodomi kiti kokybės reikalavimai Paslaugų teikimui arba mažesnės nei planuotos išlaidos dėl sutaupymų teikiant Paslaugas pagal naujus reikalavimus. Tai gali lemti nukrypimą nuo Paslaugų teikimo grafiko, įtaką galutinių Paslaugų vartotojų elgesiui.</p> <p>Rizikos veiksnys pasireiškia, kai Paslaugų teikimo metu įvyksta įvykiai, kurie, vadovaujantis teisės aktais, priskiriami nenugalimos jėgos</p>

Eil. Nr.	Rizikų grupė	Rizikos grupės paaiškinimas	Rizikų veiksniai Iš viso rizikų veiksnių sąrašo atrenkami ir paliekami nagrinėti tik tie veiksniai, kurie turi įtakos projektui	Rizikos veiksnių paaiškinimas
				<p>aplinkybėms. Nenugalimos jėgos aplinkybės neapima įvykių ar veiksmų, tiesiogiai ar netiesiogiai priklausančių nuo sutarties šalių.</p> <p>Rizikos veiksnio pasireiškimas gali reikšti Paslaugų kokybės sutrikdymą, Paslaugų teikimo visišką ar dalinį nutraukimą, kitų projekto įgyvendinimo veiklų sutrikdymą ar nutraukimą, taip pat išlaidų pasikeitimą ar papildomų, nenumatytų, išlaidų atsiradimą.</p>
5	Finansavimo prieinamumo rizika	Finansavimo prieinamumas vertinantis rizikos veiksnius suvokiamas ne tik kaip finansavimo trūkumas dėl pasikeitusio poreikio, bet ir nukrypimas nuo suderintos finansavimo paslaugų kainos, finansavimo teikimo laiko bei kitų sąlygų.	<p>Nuostoliai dėl skirtingų finansavimo sąnaudų ir veiklos pajamų valiutų.</p> <p>Finansavimo poreikis pasikeičia dėl padidėjusių investicijų išlaidų.</p> <p>Pagrindinės paskolos suteikimo sąlygų įvykdymas.</p> <p>Pasikeičia pagrindinės paskolos tarpbankinių paskolų palūkanų norma.</p> <p>Finansavimo poreikis pasikeičia dėl pridėtinės vertės mokesčio tarifo pasikeitimo.</p> <p>Finansavimo poreikis pasikeičia dėl bet kurio mokesčio išskyrus pridėtinės vertės mokesčių ar rinkliavos tarifo pasikeitimo.</p> <p>Finansavimo poreikis pasikeičia dėl subsidijų sumos pasikeitimo.</p>	<p>Rizikos veiksnys pasireiškia projekto finansavimą užtikrinant sudarant paskolos sutartį (-is) viena valiuta, o pagrindinių pajamų srautus planuojant kita valiuta</p> <p>Rizikos veiksnys pasireiškia įgyvendinimo metu padidėjus investicijų išlaidoms ir iškilus poreikiui užtikrinti papildomą finansavimą, kuris reikalingas užtikrinti projekto finansinį gyvybingumą.</p> <p>Rizikos veiksnys pasireiškia, kai yra nevykdomos arba netinkamai vykdomos sąlygos, kurias nustato finansuotojas, suteikiantis pagrindinę paskolą.</p> <p>Rizikos veiksnys pasireiškia, kai pasikeičia tarpbankinių paskolų palūkanų norma arba finansavimo sutarties galiojimo laikotarpiu, keičiantis makroekonomikos sąlygoms, keičiasi tarpbankinių paskolų palūkanų norma.</p> <p>Rizikos veiksnys pasireiškia, kai pasikeičia pridėtinės vertės mokesčio tarifas.</p> <p>Rizikos veiksnio pasireiškimas gali reikšti, kad pasikeitus pridėtinės vertės mokesčio tarifui, iškyla poreikis užtikrinti papildomą finansavimą nei buvo apskaičiuotas rengiant investicijų projektą. Pridėtinės vertės mokesčio tarifo pasikeitimas nepakeičia veiklos sąnaudų ir pajamų dydžio, tačiau turi ženkliai įtaką finansiniam projekto gyvybingumui.</p> <p>Rizikos veiksnys pasireiškia, kai pasikeičia bet kurio mokesčio, išskyrus pridėtinės vertės mokesčių ir/arba rinkliavos tarifas.</p> <p>Rizikos veiksnio pasireiškimas gali reikšti, kad pasikeitus mokesčio, išskyrus pridėtinės vertės mokesčių, ir/arba rinkliavos tarifui iškyla poreikis užtikrinti papildomą finansavimą nei buvo apskaičiuotas sudarant investicijų projektą. Mokesčio tarifo pasikeitimas taip pat pakeičia veiklos sąnaudų ir pajamų dydžius, gali turėti įtakos finansiniam projekto gyvybingumui.</p> <p>Rizikos veiksnys pasireiškia, kai paaiškėja, kad pasikeitė skirtų subsidijų dydis lyginant su nurodytu investicijų projekte.</p>

Eil. Nr.	Rizikų grupė	Rizikos grupės paaiškinimas	Rizikų veiksniai Iš viso rizikų veiksnių sąrašo atrenkami ir paliekami nagrinėti tik tie veiksniai, kurie turi įtakos projektui	Rizikos veiksnių paaiškinimas
				<p>Rizikos veiksnio pasireiškimas gali reikšti, kad pasikeitus skiriamai subsidijų sumai išskyla poreikis užtikrinti papildomą finansavimą nei buvo apskaičiuotas sudarant investicijų projektą modelį, taip pat gali turėti įtakos finansiniam projekto gyvybingumui.</p>
			Finansavimo poreikis pasikeičia dėl finansinių instrumentų forma teikiamo finansavimo sumos pasikeitimo.	<p>Rizikos veiksnys pasireiškia, kai paaiškėja, kad finansinių instrumentų forma teikiamas finansavimo dydis yra pasikeitęs lyginant su nurodytu investicijų projekte.</p> <p>Rizikos veiksnio pasireiškimas gali reikšti, kad pasikeitus finansavimo sumai išskyla poreikis užtikrinti papildomą finansavimą nei buvo apskaičiuotas rengiant investicijų projektą.</p>
			Finansavimo poreikis pasikeičia valstybės pagalbos teikimo taisyklių pažeidimo.	<p>Rizikos veiksnys pasireiškia, kai paaiškėja valstybės pagalbos teikimo taisyklių pažeidimai ir tai turi įtakos finansavimo poreikiui.</p> <p>Rizikos veiksnio pasireiškimas gali reikšti, kad dėl valstybės pagalbos taisyklių pažeidimo sumažėja galima finansavimo suma bei išskyla poreikis užtikrinti papildomą finansavimą lyginant su apskaičiuotu rengiant investicijų projektą taip pat gali turėti įtakos finansiniam projekto gyvybingumui.</p>
			Finansavimo poreikis pasikeičia dėl rangovų ar subrangovų veiksmų ar neveikimo.	<p>Rizikos veiksnys pasireiškia, kai pasitelkiamų rangovų ar subrangovų atliekamų veiksmų arba neveikimo (pvz. šiems nesilaikant įsipareigojimų ar atliekant kitus neplanuotus veiksmus) pasikeičia finansavimo poreikis.</p>
6	Teikiamų Paslaugų rizika	Nukrypimus nuo nustatytų Paslaugų kokybės reikalavimų reiškianti rizika. Tinkamumo rizika suvokiama ne tik kaip jų kokybės nukrypimas nuo standartų, normatyvinių techninių dokumentų, higienos normų, ar techninėse specifikacijose nustatytų reikalavimų, bet ir nukrypimas nuo suderinto Paslaugų	<p>Pakeičiami nustatyti kokybės reikalavimai paslaugoms</p> <p>Pasikeičia teisės aktai, reglamentuojantys teikiamas Paslaugas</p> <p>Nėra gauti reikalingi leidimai (licencijos)</p> <p>Paslaugų tinkamumas neužtikrinamas dėl žmogiškųjų išteklių</p>	<p>Rizikos veiksnys pasireiškia, kai Paslaugų teikimo metu nurodomi kiti reikalavimai nei tie, pagal kuriuos buvo rengtas investicijų projektas.</p> <p>Rizikos veiksnys pasireiškia, kai teisės aktuose nustatomi nauji reikalavimai teikti Paslaugas. Naujų reikalavimų nustatymas gali pasireikšti naujų reikalavimų teikiamų Paslaugų kokybei nustatymu.</p> <p>Rizikos veiksnio pasireiškimas reiškia Paslaugų savikainos pokyčius, atitinkamai ir veiklos išlaidų pokyčius, kadangi atsiranda papildomos išlaidos Paslaugoms dėl naujų reikalavimų diegimo, taip pat tai gali sąlygoti nukrypimą nuo Paslaugų teikimo grafiko.</p> <p>Rizikos veiksnys pasireiškia, kai negaunami visi veiklai vykdyti numatyti reikalingi leidimai ir licencijos.</p> <p>Rizikos veiksnio pasireiškimas reiškia, kad daugiau administracinių, veiklos išlaidų siekiant gauti reikalingus leidimus.</p> <p>Rizikos veiksnys pasireiškia, kai paaiškėja, kad Paslaugų teikimui reikalinga už tai atsakingo personalo kvalifikacija ir kompetencija nėra tinkama.</p>

Eil. Nr.	Rizikų grupė	Rizikos grupės paaiškinimas	Rizikų veiksniai Iš viso rizikų veiksnių sąrašo atrenkami ir paliekami nagrinėti tik tie veiksniai, kurie turi įtakos projektui	Rizikos veiksnių paaiškinimas
		teikimo grafiko bei biudžeto. Veiksnių pasireiškimas turi įtakos veiklos išlaidoms.	<p data-bbox="719 512 1200 544">Naudojamos netinkamos technologijos</p> <p data-bbox="719 699 1200 762">Sukeliama žala aplinkai teikiant paslaugas</p> <p data-bbox="719 852 1200 916">Pasireiškia nenugalimos jėgos aplinkybės (Paslaugų teikimo metu)</p>	<p data-bbox="1207 357 2011 512">Rizikos veiksnio pasireiškimas reiškia, kad neužtikrinant tinkamos kvalifikacijos ir kompetencijos Paslaugų kokybė gali neatitikti nustatytų tinkamumo reikalavimų. Žmoniškųjų išteklių kvalifikacijos ir kompetencijos trūkumas ar neatitikimas gali reikšti veiklos išlaidų pokyčius tai kvalifikacijai kelti ar naujų žmoniškųjų išteklių paieškai.</p> <p data-bbox="1207 517 2011 692">Rizikos veiksnys pasireiškia, kai teikiant paslaugas naudojamos technologijos, žaliavos, medžiagos neleidžia pasiekti nustatytų reikalavimų, projekto tikslų bei reikalavimų paslaugoms. Rizikos veiksnio pasireiškimas reiškia papildomas veiklos išlaidas Paslaugų teikimo trūkumams šalinti, nukrypimą nuo Paslaugų teikimo grafiko.</p> <p data-bbox="1207 697 2011 852">Galima situacija, kai, Paslaugų teikimo metu į aplinką patenka ją užteršiančios medžiagos dėl ko sukeliama žala. Rizikos veiksnio pasireiškimas reiškia veiklos išlaidų pasikeitimą, kadangi jei Paslaugų teikimo metu būtų sukelta žala aplinkai, patiriamos veiklos išlaidos išaugtų žalos aplinkai likvidavimo darbų išlaidomis</p> <p data-bbox="1207 857 2011 1098">Rizikos veiksnys pasireiškia, kai Paslaugų teikimo metu įvyksta įvykiai, kurie vadovaujantis teisės priskiriami nenugalimos jėgos aplinkybėms. Nenugalimos jėgos aplinkybės neapima įvykių ar veiksmų, tiesiogiai ar netiesiogiai priklausančių nuo sutarties šalių. Rizikos veiksnio pasireiškimas gali reikšti Paslaugų kokybės sutrikdymą, Paslaugų teikimo visišką ar dalinį nutraukimą, kitų projekto įgyvendinimo veiklų sutrikdymą ar nutraukimą, taip pat papildomų, nenumatytų, išlaidų atsiradimą.</p>
7	Paklausos rinkoje rizika	Paklausos rinkoje rizika suvokiama kaip nukrypimas nuo planuojamų Paslaugų, prekių ar produktų realizavimo rinkoje apimčių. Rizikos veiksnio pasireiškimas turi įtakos gaunamų pajamų apimčiai.	<p data-bbox="719 1102 1200 1166">Vėluojama pradėti teikti paslaugas, realizuoti rinkoje prekes ar produktus</p> <p data-bbox="719 1378 1200 1442">Pasikeičia konkurentų skaičius ir jų vykdoma veikla</p>	<p data-bbox="1207 1102 2011 1257">Rizikos veiksnys pasireiškia, kai Paslaugų teikimo metu įvyksta įvykiai, kurie vadovaujantis VPSP sutartimi bei teisės aktais priskiriami nenugalimos jėgos aplinkybėms. Nenugalimos jėgos aplinkybės neapima įvykių ar veiksmų, tiesiogiai ar netiesiogiai priklausančių nuo VPSP sutarties šalių. Rizikos veiksnio pasireiškimas gali reikšti Paslaugų kokybės sutrikdymą, Paslaugų teikimo visišką ar dalinį nutraukimą, kitų projekto įgyvendinimo veiklų sutrikdymą ar nutraukimą, taip pat papildomų, nenumatytų, išlaidų atsiradimą.</p> <p data-bbox="1207 1378 2011 1500">Rizika pasireiškia, kai paklausa pasikeičia dėl konkurentų skaičiaus pasikeitimo ir jų vykdomų rinkodaros, pardavimų skatinimo akcijų ir pan. Konkurentų skaičiaus sumažėjimas reiškia paklausos išaugimą, kuris lemia veiklos pajamų srauto didėjimą. Atitinkamai pajamų srauto</p>

Eil. Nr.	Rizikų grupė	Rizikos grupės paaiškinimas	Rizikų veiksniai Iš viso rizikų veiksnių sąrašo atrenkami ir paliekami nagrinėti tik tie veiksniai, kurie turi įtakos projektui	Rizikos veiksnių paaiškinimas
				sumažėjimą lemia konkurentų skaičiaus padidėjimas ar jų vykdomų rinkodaros, pardavimų skatinimo ir panašių veiklų intensyvumo padidinimas, kas turi įtakos veiklos pajamoms.
			Pasikeičia vartotojų nuomonė apie teikiamas Paslaugas, prekes ar produktus	Rizika pasireiškia, kai paklausa pasikeičia dėl vartotojų nuomonės apie Paslaugas, prekes ar produktus. Vartotojų nuomonės pokyčiai priklauso nuo visuomenėje vykstančių procesų, kurie yra sociologijos tyrimų objektas. Pasikeitus vartotojų nuomonei, galimas tiek paklausos padidėjimas, tiek sumažėjimas, kas turi įtakos veiklos pajamoms.
			Pakeičiama kainodara	Rizika pasireiškia, kai paklausa pasikeičia dėl Paslaugų, prekių ar produktų kainodaros. Pasikeitus kainodarai, galimas tiek paklausos padidėjimas, tiek sumažėjimas, kas turi įtakos veiklos pajamoms.
			Pasikeičia demografiniai veiksniai	Galima situacija, kai paklausa pasikeičia dėl vartotojų skaičiaus, jų sudėties, gyvenamosios vietos ir kitų pokyčių – t. y. demografinių veiksnių. Demografiniai veiksniai gali lemti tiek paklausos išaugimą, tiek jos sumažėjimą, kas turi įtakos veiklos pajamoms.
			Senėja technologijos	Galima situacija, kai paklausa pasikeičia dėl Paslaugoms teikti, prekėms ar produktams tiekti naudojamų technologijų aktualumo esamai situacijai rinkoje. Dažniausiu atveju, naudojant nemodernas technologijas, paklausa sumažėja, kas turi įtakos veiklos pajamoms.
			Pasireiškia nenugalimos jėgos aplinkybės (Paslaugų teikimo metu)	Rizikos veiksnys pasireiškia, kai Paslaugų teikimo metu įvyksta įvykiai, kurie vadovaujantis teisės aktais priskiriami nenugalimos jėgos aplinkybėms. Nenugalimos jėgos aplinkybės neapima įvykių ar veiksmų, tiesiogiai ar netiesiogiai priklausančių nuo sutarties šalių. Rizikos veiksnio pasireiškimas gali reikšti Paslaugų kokybės sutrikdymą, Paslaugų teikimo visišką ar dalinį nutraukimą, kitų projekto įgyvendinimo veiklų sutrikdymą ar nutraukimą, taip pat papildomų, nenumatytų, išlaidų atsiradimą.
8	Turto likutinės vertės rizika	Turto kaip investavimo objekto likutinė ataskaitinio laikotarpio pabaigoje.	Nukrypstama nuo infrastruktūros būklės palaikymo plano.	Rizikos veiksnys pasireiškia, kai paaiškėja, kad turtui laiku nebuvo atlikti profilaktiniai patikrinimai, planiniai remonto darbai ir pan. Turto likutinė vertė ataskaitinio laikotarpio pabaigoje taip pat gali neatitikti planuotos dėl per ataskaitinį laikotarpį įvykusių nukrypimų nuo iš anksto suderinto turto būklės palaikymo plano. Rizikos veiksnio pasireiškimas reiškia riziką, kad laiku neužtikrinus turto būklės, jis iš dalies ar visa apimtimi gali tapti netinkamas Paslaugoms teikti, neatitiks vartotojų lūkesčių bei neužtikrins projekto tikslų įgyvendinimo.

Eil. Nr.	Rizikų grupė	Rizikos grupės paaiškinimas	Rizikų veiksniai Iš viso rizikų veiksnių sąrašo atrenkami ir paliekami nagrinėti tik tie veiksniai, kurie turi įtakos projektui	Rizikos veiksnių paaiškinimas
			Netiksliai suplanuotos infrastruktūros būklės palaikymo išlaidos.	<p>Rizikos veiksnys pasireiškia, kai nustatoma, kad būtinos papildomos išlaidos turto būklės palaikymui, buvo suplanuotos netiksliai.</p> <p>Rizikos veiksnio pasireiškimas reiškia, kad reikalingi turto būklės palaikymo darbai nebuvo atlikti pilna apimtimi ar neatlikti, nebuvo išlaikyti kokybės reikalavimai, todėl ataskaitinio laikotarpio pabaigoje pasikeičia turto likutinė vertė.</p>
			Informacijos trūkumas apie turto naudojimą per ataskaitinį laikotarpį.	<p>Rizikos veiksnys pasireiškia, kai nėra pakankamai informacijos apie turto naudojimą per ataskaitinį laikotarpį. Galima situacija, kai nustatyti turto likutinei vertei ataskaitinio laikotarpio pabaigoje reikalinga įvertinti turto naudojimo apimtį, intensyvumą, taip pat faktinius turto priežiūros, būklės pagerinimo veiksmus.</p> <p>Rizikos veiksnio pasireiškimas reiškia, kad gali būti nustatyta klaidinga ar netiksliai turto likutinė vertė ataskaitinio laikotarpio pabaigoje.</p>
			Nustatyti perduodamo turto valdymo, naudojimo ir disponavimo teisių apribojimai dėl sandorių su trečiosiomis šalimis.	<p>Rizikos veiksnys pasireiškia, kai paaiškėja, kad per ataskaitinį laikotarpį buvo sudaromi sandoriai su trečiosiomis šalimis, kurie numatė turto valdymo, naudojimo ir disponavimo teisių apribojimus.</p> <p>Rizikos veiksnio pasireiškimas gali reikšti apribotas galimybes valdyti, naudotis ir disponuoti turtu, turto likutinės vertės pasikeitimą, jei apribojimai nebus panaikinti iki turto perdavimo/ grąžinimo Viešajam subjektui momento.</p>

* Kai rangos darbai nėra numatomi projekte, projektavimo rizika yra suprantama kaip projekto planavimo kokybės rizika.